

SODELOVANJE ZDRAVNIKA DRUŽINSKE MEDICINE in KLINIČNEGA FARMACEVTA: Program Farmacevtskega svetovanja

Modul multimorbidnost in predpisovanje zdravil
Ljubljana, 22.3.2019

Tanja Tomšič, mag. farm., spec. klin. farm.

Asist. Maja Jošt, mag. farm., spec. klin. farm.

Razvojna naloga ZZZS Skupine kakovostnega predpisovanja in Farmacevt svetovalec

Sodelovanje in izmenjava izkušenj dveh komplementarnih strok z namenom optimiziranja zdravljenja z zdravili

Farmacevti
svetovalci

Zdravniki

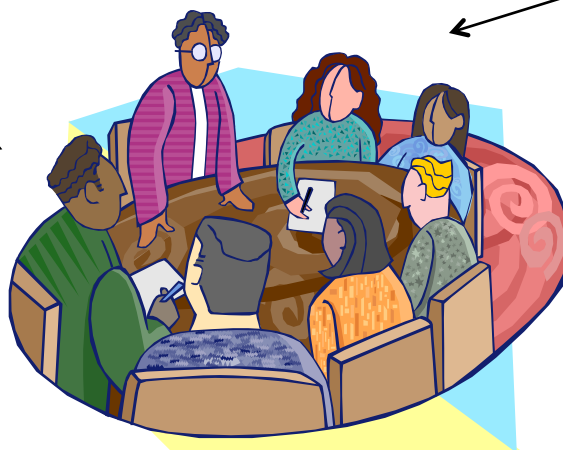
Začetek OE Murska sobota (nov 2012) in ZD Ljubljana (apr 2014)

KDO? 15 farmacevtov specialistov klinične farmacije

Iz razvojne naloge v Program farmacevtskega svetovanja

Farmacevti svetovalci

Specialisti klinične in lekarniške farmacije s priznanimi kompetencami

Zdravniki

2016:

- OE Murska Sobota
- OE Ljubljana
- OE Maribor

2017:

- OE Kranj
- OE Celje
- OE Ravne na Koroškem

2018:

- OE Novo mesto
- OE Krško
- OE Nova Gorica
- OE Koper

Začetek Splošni dogovor 2016

Seznam farmacevtov svetovalcev strokovnih predavanj za tekoče leto:

<http://www.zzzs.si/zzzs/info/egradiva.nsf/o/4E9DF46E4CC1A955C1257FE80037607F>

Kaj je vloga farmacevta svetovalca?

Nekatera mnenja/ vprašanja bolnikov:

- ▶ „Vi mi boste zmanjšali število zdravil.“
- ▶ „Ali ta zdravila lahko jemljem?“
- ▶ „Prišel sem, da mi poveste, če se moja zdravila „tepejo“ med seboj.“
- ▶ „Katere prehranske dodatke naj jemljem?“

© Randy Glasbergen
glasbergen.com

“Right now I take a blue pill, a purple pill, an orange pill, a white pill, and a yellow pill. I need you to prescribe a green pill to complete my collection.”

Kateri bolniki...

- ▶ **Težave ob trenutni terapiji** - pomoč pri izbiri ustreznega zdravila
 - ▶ Primeri:
 - ▶ bolnik z neprenašanjem statina in visoko kardiovaskularno ogroženostjo..
 - ▶ Hiponatremija/hipokaliemija - razlogi v terapiji, predlogi sprememb antihipertenzivne terapije
- ▶ **Sum na neželen učinek zdravila** → vrednotenje verjetnosti neželenega učinka
 - ▶ Primeri
 - ▶ Omotica, nočne more po dvigu odmerka rivastigmina
 - ▶ Huda bradikardija po antidementivih
 - ▶ Tremor po trimetazidinu

Kateri bolniki...

- ▶ Izražene oz. možne klinično pomembne interakcije v terapiji
 - ▶ Primer bolnice na AKZ, ki si lajša bolečine z NSAID brez Rp
 - ▶ Primer bolnice s prekomernim potenjem (th. Escitalopram 20 mg, trazodon 150 mg, tramadol 200 mg tbl/12 ur)
 - ▶ Uvedba verapamila ob digoksinu (kontrola nivoja in prilagoditve odmerka zdravil)
 - ▶ Antimikotiki (tudi npr. oralni gel) in antikoagulantna zdravila

Kateri bolniki...

- ▶ Številna zdravila - možnost racionalizacije:

**“Each capsule contains your medication,
plus a treatment for each of its side effects.”**

Kateri bolniki...

Številna zdravila - možnost racionalizacije:

- ▶ Titracija odmerkov (primer uvedbe lacidipina ob nepopolni titraciji - enalapril 2,5 mg)
- ▶ Fiksne kombinacije (ocena sodelovalnosti bolnika)
- ▶ Znižanje odmerkov ob odsotnosti simptomatike (npr. PPI v visokih odmerkih)
- ▶ Podvojitve terapije npr. alfa 1 blokatorji za BHP in arterijsko hipertenzijo

Slabo sodelovanje pri zdravljenju z zdravili

- ▶ nepravilno jemanje zdravil, opuščanje terapije..

Kateri bolniki...

Populacije bolnikov

- ▶ Nosečnice, doječe matere:
 - ▶ Primer: uporaba propiltiouracila med dojenjem
- ▶ Starostniki
 - ▶ Manj primerna zdravila za starostnike
 - ▶ Prilagojeni cilji zdravljenja za starostnike

Kateri bolniki...

ORIGINAL ARTICLE

Potentially Inappropriate Medications in the Elderly: The PRISCUS List

Stefanie Holt, Sven Schmiedl, Petra A. Thürmann

Deutsches Ärzteblatt International | Dtsch Arztebl Int 2010; 107(31-32): 543-51

Inhibitors of platelet aggregation			
Ticlopidine	<ul style="list-style-type: none">- altered blood counts	<ul style="list-style-type: none">- ASA- clopidogrel	<ul style="list-style-type: none">- monitoring of blood counts (leukocytes, platelets)
Prasugrel*	<ul style="list-style-type: none">- unfavorable risk/benefit profile, especially for patients aged 75 and above	<ul style="list-style-type: none">- ASA- clopidogrel	
Alpha-blockers <ul style="list-style-type: none">- doxazosine- prazosine- terazosine (as an anti-hypertensive agent)	<ul style="list-style-type: none">- hypotension (positional)- dry mouth- urinary incontinence/impaired micturition- central nervous side effects (e.g., vertigo, light-headedness, somnolence)- increased risk of cerebrovascular and cardiovascular disease	<ul style="list-style-type: none">- cf. clonidine	<ul style="list-style-type: none">- monitoring of cardiovascular function- monitoring of central nervous effects- clinical monitoring for other adverse effects (e.g., impaired micturition)- dose recommendation: cf. clonidine

Katera zdravila z antiholinergičnimi učinki so predpisana?

Kako verjetni so?

Bolnik, ki se zdravi z npr. promazinom, 70 % primerih imel **najmanj 2!!!** antiholinergična neželena učinka.

Rudolph JL, Arch Intern Med 2008

Table 4. Anticholinergic Risk Scale^a

3 Points	2 Points	1 Point
Amitriptyline hydrochloride	Amantadine hydrochloride	Carbidopa-levodopa
Atropine products	Baclofen	Entacapone
Benztropine mesylate	Cetirizine hydrochloride	Haloperidol
Carisoprodol	Cimetidine	Methocarbamol
Chlorpheniramine maleate	Clozapine	Metoclopramide hydrochloride
Chlorpromazine hydrochloride	Cyclobenzaprine hydrochloride	Mirtazapine
Cyproheptadine hydrochloride	Desipramine hydrochloride	Paroxetine hydrochloride
Dicyclomine hydrochloride	Loperamide hydrochloride	Pramipexole dihydrochloride
Diphenhydramine hydrochloride	Loratadine	Quetiapine fumarate
Fluphenazine hydrochloride	Nortriptyline hydrochloride	Ranitidine hydrochloride
Hydroxyzine hydrochloride and hydroxyzine pamoate	Olanzapine	Risperidone
Hyoscyamine products	Prochlorperazine maleate	Selegiline hydrochloride
Imipramine hydrochloride	Pseudoephedrine hydrochloride-triprolidine hydrochloride	Trazodone hydrochloride
Meclizine hydrochloride	Tolterodine tartrate	Ziprasidone hydrochloride
Oxybutynin chloride		
Perphenazine		
Promethazine hydrochloride		
Thioridazine hydrochloride		
Thiothixene		
Tizanidine hydrochloride		
Trifluoperazine hydrochloride		

Kateri bolniki...

- ▶ **Pred uvedbo novega zdravila, ki (lahko) vstopa v interakcije s trenutno terapijo**
 - ▶ Bolnik z epilepsijo na karbamazepinu, ki je potreboval th za eradikacijo H pylori (na metronidazol odporna bakterija)
- ▶ **Po prekinitvi zdravljenja**
 - ▶ Ocena pomembnosti interakcije pri posameznem bolniku (npr. podaljšanje QTC intervala)
 - ▶ Konkretna navodila glede prilagajanja odmerkov (npr. digoksin/ verapamil)
 - ▶ Predlogi glede možnih zamenjav

Inhibitors and inducers of cytochrome P450 3A4 (CYP3A4)*

Strong inhibitors	Moderate inhibitors	Strong inducers	Moderate or weak inducers
Atazanavir	Abiraterone	Carbamazepine	Aprepitant
Boceprevir	Amiodarone	Dexamethasone	Armodafinil
Chloramphenicol	Aprepitant	Enzalutamide	Artemether
Clarithromycin	Bicalutamide	Fosphenytoin	Bexarotene
Cobicistat containing coformulations	Cimetidine	Mitotane	Bosentan
Conivaptan	Ciprofloxacin*	Nafcillin	Calcitriol
Darunavir	Clotrimazole	Nevirapine	Clobazam
Delavirdine	Crizotinib	Oxcarbazepine	Colchicine
Fosamprenavir	Cyclosporine	Pentobarbital	Dabrafenib
Indinavir	Desipramine	Phenobarbital	Deferasirox
Itraconazole	Diltiazem	Phenytoin	Desvenlafaxine
Ketoconazole	Danazol*	Primidone	Dicloxacillin
Lopinavir	Dasatinib*	Rifabutin	Efavirenz
Nefazodone	Dronedarone	Rifampin (rifampicin)	Eslicarbazepine
Nelfinavir	Efavirenz	Rifapentine	Estrogens
Nicardipine	Erythromycin	St. John's wort*	Etravirine
Posaconazole	Fluconazole		Exemestane
Ritonavir and ritonavir containing coformulations	Fosaprepitant		Felbamate
Saquinavir	Grapefruit juice		Fosaprepitant
Telaprevir	Haloperidol		Griseofulvin
Telithromycin	Iloperidone		Hydrocortisone
Voriconazole	Imatinib		Medroxyprogesterone
	Lapatinib		Metyrapone
	Lomitapide		Modafinil
	Metronidazole		Paclitaxel
	Miconazole		Perampanel
	Mifepristone*		Pioglitazone
	Norflaxacin		Prednisone
	Quinupristin-dalfopristin*		Ritonavir
	Sertraline		Rufinamide
	Sitaxsentan		Terbinafine
	Tamoxifen*		Topiramate
	Tetracycline		Trametinib
	Verapamil		Vemurafenib
	Zafirlukast*		

- Ostali CYP in P-gp
- Čas nastopa interakcije?
- Kaj pa ob ukinitvi zdravila?
- Uporaba programov

OTES: Data are for systemic drug forms. Degree of inhibition or induction may be altered by dose and method of administration. Specific drug interactions and management suggestions may be determined by using Lexi-Interact, the drug interactions program included with UpToDate.

The CYP3A4 inhibitors and inducers listed in this table are relevant for determining potential interactions of drugs that are YP3A subfamily substrates. Less potent effect on CYP3A4 reported in some references.

ata from:

1. Lexicomp Online. Copyright © 1978-2014 Lexicomp, Inc. All Rights Reserved.
2. Hansten PD, Horn JR. Top 100 drug interactions: guide to patient management, 13th ed, H&H Publications, 2013.
3. Inhibitors and inducers of CYP enzymes and P-glycoprotein; The Medical Letter 2013; 55(1417):44.

Kateri bolniki...

Posebna stanja - oslajljeno delovanje ledvic

- ▶ Primer: bolnik s stabilno slabo ledvično funkcijo (ocena okrog 50 ml/min) s poslabšanjem
- ▶ Trimetazidin, rosuvastatin, ...
- ▶ Zdravila, ki se v pomembno izločajo preko ledvic

ne/ jetrne funkcije:

Multiple Creatinine Clearance Methods [Return to form](#) | [Back](#)

[Printable Report](#) [Link](#)
staging, CKD-EPI equation ar

Note: Program will provide guidance as to the most appropriate value based on available data and current inputs. A flashing arrow will appear near this value.

Age (years):

Ge

Jelliffe: (ml/min)

Jelliffe (adjusted for BSA): (ml/min)

 Cockcroft & Gault (Ideal Body Weight): (ml/min)

Cockcroft & Gault (Adjusted BW): (ml/min)

Cockcroft & Gault (Actual body weight): (ml/min)

NEW Cockcroft & Gault (No body weight)³: (ml/min)

Simplified 4-variable MDRD study formula: (ml/min/1.73 m2)

Consider These Results For Obese Patients

(Usually >30% over IBW) - Currently **-1.32** percent over IBW. Note program also analyzes other factors such as BMI and decides which equation is preferred - look for a flashing arrow. **Note:** the exact demarcation is only an estimate. Please follow your local protocols and also review our website disclaimer.

Salazar-Corcoran Equation¹: ml/min

Cockcroft & Gault utilizing LBW²: ml/min

Kateri bolniki...

Več sprememb v terapiji, zdravstvenem stanju bolnika

- Primer: bolniki, odpuščeni iz bolnišnice
- Večje število novo uvedenih zdravil (npr. po srčnem infarktu)

Jemanje prehranskih dopolnil:

- Primeri:
 - ▶ bolniki z avtoimunskimi boleznimi (jemanje ameriškega slamnika ob revmatoidnem artritisu)
 - ▶ pripravki z Ginkgo Biloba in antiagregacijska zdravila
 - ▶ pripravki z brusnico in varfarin

PRIPRAVKI V SAMOZDRAVLJENJU	
1	Tirolux (L-tirozin, magnezijev oksid, ekstrakt svete bazilike, rjave alge, plodov šisandre, smole gugula, cinkov glukonat, manganov glukonat, selen)
2	Železo z acerolo (železov (II) fumarat)
3	Vitamin B12 (9 mcg)
4	5 HTP (griffonia, L- tirozin, glutaminska kislina)
5	Omega 3 1000 mg (EPK in DHK)
6	Selen
7	Augen kapsel (lutein, zeaksantin, vitamini A, E, B2 in C, cink, borovnice v prahu)
8	Mumio (Shilajit, arjuvedski pripravek - fulvična kislina, oligoelementi)
9	Glucosamine Battery (1000 mg glukozamina/kapsulo)
10	Tribulus Battery (1000 mg ekstrakta Tribulus Terrestris)
11	Testo Battery (vitamin B5, B&, vitamin D, cink, maca, palmeto, piskavica)
12	BCAA (L-Leucin, L-Isoleucin, L-Valin)

Kateri bolniki...

Bolniki, ki imajo težave pri požiranju ali se hranijo po PEG

- ▶ Drobljenje tablet/odpiranje kapsul pomeni spremembo formulacije, kar lahko pomeni spremembo biološke uporabnosti, spremembo stabilnosti zdravilne učinkovine, lokalno draženje in drugo
- ▶ Primer: odpiranje in drobljenje dabigatrana, drobljenje pantoprazola, razdelitev tablete oksikodona na polovico..

Potek farmacevtskega svetovanja?

1. Zdravnik prepozna bolnika s težavami v zdravljenju z zdravili, številnimi zdravili ali potrebo po prilagoditvi terapije glede na ledvično/ jetrno funkcijo.
2. Zdravnik napoti bolnika (in/ali dokumentacijo) v ambulanto farmacevta svetovalca z **delovnim nalogom**
 - Pomembnost opredelitve, zakaj je bolnik napoten – izvid je bolj konkretno usmerjen

Napoten k izvajalcu _____
(naziv in naslov) **Klinični farmacevt**

Podatki o bolezni (vzrok za napotitev) **Miopatija po več statinih, visoka kardiovaskularna ogroženost - Prosim za mnenje glede ponovne uvedbe statina.**

2 - ZDRAVNIK
 OSEBNI
 NAPOTNI

4 - NAPOTNICA
ŠTEVILKA NAPOTNICE _____
ŠTEVILKA ZDRAVNIKA _____

5 - VELJAVNOST NALOG
1 - ENKRATNO
2 - ZA OBDOBJE _____

6 - VRSTA STORITVE
1. DELOVNA TERAPIJA
2. NEGA NA DOMU
3. STORITVE PSIHologa, LOGOPEDA, SPEC. PEDAGOGA
4. RENTGENSKO SLIKANJE
5. LABORATORIJSKE IN DRUGE
6. FARMACEVTSKO SVETOVANJE

7 - RAZLOG OBRAVNAVE
01. BOLEZEN
02. POŠKODBA IZVEN DELA
03. POKLICNA BOLEZEN
04. POŠKODBA PRI DELU
05. POŠKODBA IZVEN DELA PO TRETJI
07. TRANSPLANTACIJA

Potek farmacevtskega svetovanja?

1. **Zdravnik prepozna bolnika** s težavami v zdravljenju z zdravili, številnimi zdravili ali potrebo po prilagoditvi terapije glede na ledvično/ jetrno funkcijo.
2. **Zdravnik napoti bolnika (in/ali dokumentacijo) v ambulanto farmacevta svetovalca z **delovnim nalogom****

 - Pomembnost opredelitve, zakaj je bolnik napoten – izvid je bolj konkretno usmerjen
 - Prisotnost bolnika na pogovoru

V pogovoru z bolnikom **farmacevt preveri bolnikovo sodelovanje** pri zdravljenju z zdravili (aplikacija obližev, pravilna tehnika jemanja inhalacijskih zdravil,...), razloge za morebitno nejemanje zdravil, itd.

2 - ZDRAVNIK
OSEBNI
NAPOTNI

4 - NAPOTNICA
ŠTEVILKA NAPOTNICE
ŠTEVILKA ZDRAVNIKA

5 - VELJAVNOST NALOGA
1 - ENKRATNO
2 - ZA OBDOBJE

6 - VRSTA STORITVE
1. DELOVNA TERAPIJA
2. NEGA NA DOMU
3. STORITVE PSIHologa, LOGOPEDA, SPEC. PEDAGOGA
4. RENTGENSKO SLIKANJE
5. LABORATORIJSKE IN DRUGE
6. FARMACEVTSKO SVETOVANJE

7 - RAZLOG OBRAVNAVE
01. BOLEZEN
02. POŠKODBA IZVEN DELA
03. POKLICNA BOLEZEN
04. POŠKODBA PRI DELU
05. POŠKODBA IZVEN DELA PO TRE
07. TRANSPLANTACIJA

Potek farmacevtskega svetovanja?

1. **Zdravnik prepozna bolnika** s težavami v zdravljenju z zdravili, številnimi zdravili ali potrebo po prilagoditvi terapije glede na ledvično/ jetrno funkcijo.
2. **Zdravnik napoti bolnika** (in/ali dokumentacijo) **v ambulanto farmacevta svetovalca z delovnim nalogom**
3. **Farmacevt opravi farmakoterapijski pregled** (na osnovi izvidov specialistov, pogovora z bolnikov, dvigov zdravil na KZZ, predpisov v on-line, laboratorijskih izvidov, ...)
 - Zakaj pregled dokumentacije?

Potek farmacevtskega svetovanja.

1. Farmacevt po končanem pogovoru in pregledu dokumentacije napiše **farmakoterapijski pregled**. V tem izvidu **predlaga** morebitne spremembe v terapiji (zamenjavo zdravil, prilagoditev odmerkov, spremenjen režim odmerjanja), predlog spremembe v terapiji v posvetu z ustreznim specialistom, spremljanje ustreznih laboratorijskih izvidov,...
2. Po uskladitvi z napotnim zdravnikom (lahko) farmacevt pripravi **navodila glede jemanja / kartico zdravil**.

OSEBNA KARTICA ZDRAVIL

IME IN PRIIMEK:

ZDRAVILO učinkovina	ODMERJANJE			DODATNE INFORMACIJE o uporabi	NAMEN UPORABE "Opomba: podatki so vneseni po dogovoru z bolnikom.
	Opomba: podatki so preneseni iz recepta/ov.	zjutraj	opoldne		
AMLESSA 8/5MG TBL A30 amlodipin, perindopril	1 tableto			Tableto zaužijte z dovolj tekočine (kozarec vode), pred jedjo.	ZA ZNIŽEVANJE KRVNEGA PRITISKA
CYMBALTA 30MG TRDE KAPS GSTR A28 duloksetin	1 tableto			Kapsulo zaužijte z nekaj požirki vode, ne glede na hrano.	za izboljšanje razpoloženja in zaradi bolečin v nogah ob sladkorni bolezni
GLICLADA 30MG TBL SUST A90 gliklazid	1 tableto				ZDRAVLJENJE SLADKORNE BOLEZNI
TERTENSIF SR 1,5MG TBL FILM A90 indapamid	1 tableto			Tableto zaužijte celo, z nekaj požirki vode, ne glede na hrano, najbolje zjutraj.	ZA ZNIŽEVANJE KRVNEGA PRITISKA
JANUMET 50MG/850MG TBL FILM A56 metformin, sitagliptin	1 tableto		1 tableto	Tableto zaužijte z nekaj požirki vode, MED OBROKOM	ZDRAVLJENJE SLADKORNE BOLEZNI
LYRICA 150MG TRDE KAPS A56 pregabalin	1 kapsulo		1 kapsulo	Kapsulo zaužijte celo, z nekaj požirki vode, ne glede na hrano.	ZARADI BOLEČIN V HRBTENICI, NOGAH IN ROKAH
XARELTO 20MG TBL FILM A28 rivaroksaban	1 tableto	1 tableto		Tableto zaužijte skupaj s hrano. Pri bolnikih, ki cele tablete ne morejo pogoltniti, se lahko tableto tik pred uporabo zdrobi in premeša z vodo ali jabolčno čežano. Sočasno ne uživajte šentjanževke.	PREPREČEVANJE NASTANKA KRVNIH STRDKOV
ARCOXIA 120MG TBL FILM A7 etorikoksib	1 tableta po potrebi dnevno ob močnih bolečinah v sklepih				PROTIVNETNO, PROTIREVMATIČNO IN PROTIBOLEČINSKO ZDRAVLJENJE REVMATIČNIH BOLEČIN
NEXIUM 40MG TBL GSTR A28 esomeprazol	1 tableta po potrebi ob težavah zaradi povišane želodčne kislino			Tableto zaužijte celo, z nekaj požirki vode, ne glede na hrano.	ZMANJŠANJE KISLOTI ŽELODČNEGA SOKA

Potek farmacevtskega svetovanja.

1. Farmacevt po končanem pogovoru in pregledu dokumentacije napiše **farmakoterapijski pregled**. V tem izvidu **predlaga** morebitne spremembe v terapiji (zamenjavo zdravil, prilagoditev odmerkov, spremenjen režim odmerjanja), predlog spremembe v terapiji v posvetu z ustreznim specialistom, spremljanje ustreznih laboratorijskih izvidov,...
2. Po uskladitvi z napotnim zdravnikom (lahko) farmacevt pripravi **navodila glede jemanja / kartico zdravil**.
3. Farmacevt svoje mnenje oz. izvid posreduje v pisni ali elektronski obliki napotnemu zdravniku.
4. Farmacevt v pogovoru z bolnikom **NE** vzbuja dvomov v terapijo med pogovorom z bolnikom.

**NOT EVERYTHING
IS
BLACK AND WHITE**

**EXCEPT
PENGUINS**

Loesje

Primer

SEDANJE ZDRAVLJENJE Z ZDRAVILI			
	ZDRAVILO	ODMERJANJE	OPOMBE
1	Mommax 50 mikrogramov/vpih (mometazon)	1x 1vpih	vzame zjutraj ali zvečer
2	Aldactone 25 mg (spironolakton)	2x tedensko	
3	Nillar 40 mg (esomeprazol)	1 x na dan 1 tableta	ne jemlje redno
4	Atonis 40 mg (atorvastatin)	1 x na dan 1 tableta	
5	PROCORALAN 5 mg (ivabradin)	2x 0,5 tbl	
6	Plivit D3 4000 i.e./ml (holekalciferol)	1 x na teden 50 gtt	ne jemlje, se ne spomni (izdano 12.3.2018)
7	Prolia 60 mg (denosumab)	1x/6mes	
8	ALDIZEM 60 mg (diltiazem)	1/2 na dan	
9	Dilatrend 12,5 mg (karvedilol)	2 x na dan 1 tableta	
10	SINGULAIR 10 mg (montelukast)	1 x na dan 1 tableta zv	
11	Tagren 250 mg(tiklopidin)	1 x na dan 1 tableta zj	
12	Asmanex 400 mikrog. (mometazon)	1x1 vpih zv	
TERAPIJA PO POTREBI			
1	Ventolin (salbutamol)	pp	ne potrebuje
2	Tramal 100 mg (tramadol)	1x 1 tbl zv	namesto Dorete SR, vzame 2-3x/teden, (predpisala sama)
PRIPRAVKI V SAMOZDRAVLJENJU			
1	vitamin B		občasno
2	šumeče tablete z Mg, Ca in vitamino D		

1. Gospa jemlje 0,5 tbl Aldizema, tableta ima sicer razdelilno zarezo, ampak ta je namenjena razdelitvi za lažje požiranje in ne zagotavlja delitve na enakovredna odmerka. Odmerek 30 mg je zelo nizek, znatno nižji od priporočenega za zdravljenje angine pektoris (180 mg-360 mg), poleg tega je potrebno zdravilo odmerjati 3x/dan, da se zagotovi enakomerno koncentracijo in učinkovanje čez cel dan. Zaradi navedenih razlogov predlagam, da se zdravljenje z diltiazemom opusti.
2. Pri bolnikih z astmo se odsvetuje uporaba neselektivnih beta adrenergičnih zaviralcev (kontraindikacija), zato predlagam, da se karvedilol zamenja z beta 1 selektivnim zaviralcem, bisoprololom v ekvivalentnem odmerku 5 mg/dan. Spremembe naj se izvedejo postopoma - najprej naj se opusti zdravljenje z diltiazemom in v naslednjem koraku zamenjava beta zaviralca. Ob tem naj se spremlja krvni tlak in srčni utip.
3. Gospa jemlje Tiklopidin v odmerku 250 mg 1x/dan, priporočen terapevtski odmerek pa je 250 mg 2x/dan. Tiklopidin je na PRISCUS seznamu neprimernih zdravil za starostnike, zato predlagam, da se zamenja za klopidoгрел (gospa preobčutljiva na salicilate in acelsalična kislina ni primerna). Ob tej zamenjavi je potrebno zamenjati tudi zaviralec protonске črpalke za pantoprazol, ker esomeprazol vstopa v klinično pomembno interakcijo s klopidoгрелom.
4. Pri gospi ne najdem indikacije za zdravljenje s spironolakonom, zato predlagam opustitev.
5. Ob zdravljenju s Probi bi bilo pomembno, da gospa redno uživa P Vit D3, kot ji je bilo predpisano.

PREDLAGANO ZDRAVLJENJE Z ZDRAVILI			
	ZDRAVLO	ODMERJANJE	OPOMBE
1	Mommax 50 mikrogramov v/vpih (mometazon)	1x 1 vpih	
2	Atoris 40 mg (atorvastatin)	1 x na dan 1 tableta	
3	PROCORALAN 5 mg (ivabradin)	2x 0,5 tbl	
4	Plivit D3 4000 i.e./ml (holekalciferol)	1 x na teden 50 gtt	
5	Prolia 60 mg (denosumab)	1x/6mes	
6	bisoprolol 5 mg	1x 1 tbl zj	
7	SINGULAIR 10 mg (montelukast)	1 x na dan 1 tableta zv	
8	klopidogrel 75 mg	1 x na dan 1 tableta	
9	Asmanex 400 mikrogr. (mometazon)	1x1 vpih zv	
10	pantoprazol 20 mg	1x 1 tbl zj na tešče	
TERAPIJA PO POTREBI			
1	<i>Ventolin (salbutamol)</i>	<i>pp</i>	
2	<i>Tramal 100 mg (tramadol)</i>	<i>1x 1 tbl zv</i>	
PRIPRAVKI V SAMOZDRAVLJENJU			
1	<i>vitamin B</i>		<i>občasno</i>
2	<i>šumeče tablete z Mg, Ca in vitaminom D</i>		

V krepkem tisku je zapis zdravil, pri katerih predlagamo spremembo.

Predlagamo ukinitvev zdravil: Aldizem 60 mg, Dilatrend 12,5 mg, Aldactone 25 mg, Tagren 250 mg, Nillar 40 mg (zamenjava s pantoprazolom)

SODELOVANJE ZDRAVNIKA DRUŽINSKE MEDICINE in KLINIČNEGA FARMACEVTA: Program Farmacevtskega svetovanja

Modul multimorbidnost in predpisovanje zdravil
Ljubljana, 22.3.2019

Tanja Tomšič, mag. farm., spec. klin. farm.

Asist. Maja Jošt, mag. farm., spec. klin. farm.